

– подання адвокатом в установленому порядку та у випадках, передбачених законодавством інформації Держфінмоніторингу, не є порушенням адвокатської таємниці;

– адвокат не несе дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності за подання інформації Держфінмоніторингу, навіть якщо такими діями завдано шкоди юридичним або фізичним особам, та за інші дії, якщо він діяв у межах виконання положень законодавства.

Робота адвоката відіграє важливу роль у забезпеченні Верховенства права. Адвокат завжди повинен думати насамперед про дотримання вимог закону та інтересів клієнта, адже довіра між клієнтом та адвокатом – є гарантом здійснення успішної адвокатської діяльності. Адвокати та їх клієнти повинні звикати до нових реалій контролю за фінансовим сектором ведення бізнесу в Україні. За умови успішного дотримання законодавства про фінмоніторинг, адвокати зможуть зробити значний внесок у розробку якісної системи виявлення та оцінки ризиків при здійсненні різних фінансових операцій для міжнародної боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення.

Заборовський В. В.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»*

ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ АДВОКАТА ЗІ СВОЇМ КЛІЄНТОМ

Вагоме місце, в аспекті здійснення професійної діяльності адвоката, займає така гарантія як заборона втручання у його приватне спілкування зі своїм клієнтом. Така гарантія насамперед спрямована на забезпечення конфіденційності такого спілкування, що є основою

існування довірчих відносин між ними та є необхідною умовою дотримання режиму адвокатської таємниці.

Українське законодавство, поряд із законодавством багатьох зарубіжних країнами, виходить із необхідності забезпечення абсолютної конфіденційності спілкування адвоката та його клієнта. В той же час, правозастосовна діяльність ряду зарубіжних країн та практика Європейського суду з прав людини вказують, що конфіденційність такого спілкування може мати й неабсолютний характер, встановлюючи ті чи інші його обмеження.

Так, Європейський Суд з прав людини допускає можливість обмеження конфіденційності спілкування (побачення) адвоката і його клієнта, зокрема, щодо:

- відступлення від принципу конфіденційності листування ув'язненого та адвоката у виняткових обставинах, коли влада має розумні підстави (наявність об'єктивних фактів чи інформації) вважати, що вони зловживають своїми привілеями, а зміст листа загрожує безпеці в'язниці або безпеці інших осіб або є іншим чином, діями кримінального характеру (п. 111 рішення по справі «Борис Попов проти Росії» [1]), або ж є обґрунтовані підстави вважати, що лист від адвоката да ув'язненого містить незаконне вкладку, яку звичайними засобами виявити не можливо, але у присутності ув'язненого та без ознайомлення із його змістом (п. 43 рішення у справі «Петров проти Болгарії» [2]);

- встановлення права держави регулювати умови (встановлювати обмеження), відповідно до яких адвокат зустрічається зі своїм клієнтом насамперед у випадках, що пов'язані із загрозами безпеці, які виходять від обвинуваченого (наявність «загрози безпеки» може впливати з природи звинувачень проти нього, його кримінальної справи, поведінки обвинуваченого під час розгляду справи тощо) (п. 628 рішення по справі «Ходорковський і Лебедев проти Росії» [3]);

- встановлення контролю за листуванням особи, яка обвинувачується в тероризмі (враховуючи «небезпеку тероризму в будь-якій формі») зі своїм адвокатом, а також враховуючи гарантії, якими супроводжувався такий контроль (обвинуваченому заборонялося

передавати захиснику письмові матеріали, але він міг вільно спілкуватися з ним в усній формі і доводити до його відома будь-яку інформацію) (п. 57, 69 рішення по справі «Ердем проти Німеччини [4]);

– встановлення обмеження у спілкуванні адвоката і обвинуваченого, у виняткових обставинах, враховуючи його «надзвичайно небезпечний» характер, методи які мали спільні риси з терористами, а також існування систематичних злочинів проти громадського та соціального порядку та ризик змови між обвинуваченим та його співниками через адвоката (п. 106 рішення по справі «С. проти Швейцарії» [5]);

– взагалі існування неминучих обмежень по часу та місцю для зустрічі адвоката і його клієнта, який знаходиться під вартою, але які не повинні перешкоджати ефективній юридичній допомозі (п. 106 рішення по справі «Орлов проти Росії» [6]) тощо, а з іншого – Суд виходить з того, що, по-перше, втручання в приватне спілкування адвоката і клієнта повинно ґрунтуватися на нагальній соціальній потребі та, зокрема, пропорційно легітимним цілям, які переслідуються (втручання державного органу є може лише у виняткових випадках, що відповідають законодавству та необхідні в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, громадської безпеки або економічного добробуту країни, для запобігання безладу чи злочину, для охорони здоров'я чи моралі, або для захисту прав та свобод інших людей) (п. 23, 27 рішення по справі «Шьоненбергер і Дурмаз проти Швейцарії» [7]), та по-друге, якщо адвокат не може радитися зі своїм клієнтом і отримувати від нього конфіденційні інструкції без такого нагляду, «його допомога втрачає значну частину корисності, в той час як Конвенція призначена для того, щоб гарантувати практичні і ефективні права» (п. 627 рішення по справі «Ходорковський і Лебедев проти Росії» [3]).

Список використаної літератури:

1. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Boris Popov v. Russia» on October 28, 2010 (Application № 23284/04). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101323>

2. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Petrov v. Bulgaria» on May 22, 2008 (Application № 23284/04). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-86454>

3. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Khodorkovskiy and Lebedev v. Russia» on July 25, 2013 (Application № 11082/06 and 13772/05). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122697>

4. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Erdem v. Germany» on July 5, 2001 (Application № 38321/97). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59560>

5. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «S. v. Switzerland» on November 28, 1991 (Application № 12629/87; 13965/88). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57709>

6. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Orlov v. Russia» on June 21, 2011 (Application № 29652/04). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105273>

7. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Schönenberger and Durmaz v. Switzerland» on June 20, 1988 (Application № 11368/85). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57575>

Ковальчук І. С.

*доцент кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент*

**ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
ОБОВ'ЯЗКІВ АДВОКАТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ
СПРИЧИНЕНОЇ COVID-19**

Вже другий рік весь світ і втому числі наша держава перебуває в пандемічних обмеженнях, які запроваджені у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції. Пандемія COVID-19 створила значні виклики для забезпечення верховенства права та реалізації права на захист, зокрема для функціонування інституту адвокатури. Дані обмеження вплинули на організацію робочого процесу у всіх сферах діяльності в Україні, в тому числі і на правозахисну діяльність адвоката. Тому вважаємо за необхідним розглянути, як змінилися реалізація прав адвоката при виконанні ним своїх професійних обов'язків.